

**HARJU MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2023. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Keila 2024

Sisukord

Sissejuhatus	4
1 Põhilised tegevussuunad	4
2 Juhtimine	5
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud.....	5
2.2 Eelarve	5
2.3 Projektid.....	5
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng.....	7
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	7
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	8
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	9
2.4.4 Erialahariduse omandamine	10
2.4.5 Töötajate tunnustamine	10
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	10
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	11
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas	11
3 Kogud komplekteerimine ja töötlemine	13
3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)	13
3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat).....	13
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	14
3.1.3 Auviste komplekteerimine	14
3.2 Inventuurid, mahakandmised.....	14
4 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	15
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	16
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.....	16
4.3 RVL teenindus.....	19
4.4 Laste- ja noorteteenindus.....	19
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	19
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	20
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine .	20
4.4.4 Laste- ja noorteüritused.....	21
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused.....	22
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	24

4.6.1	Kohalikul tasandil	25
4.6.2	Riiklikul tasandil	26
4.6.3	Rahvusvahelisel tasandil	26
4.7	Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	27
4.8	Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	27
4.9	Andmebaasid	28
5	2024. aasta tegevused	29
LISA 1.	Personalikoolitus	30
LISA 2.	Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	31
LISA 3.	Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid	32
LISA 4.	Laste ja noorteüritused	33
LISA 5.	Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine	37

Sissejuhatus

Maakonnas on kokku 15 omavalitsust ja 16 raamatukogu, mis on kantud riigi- ja kohaliku omavalituse asutuste riiklikku registrisse. 3 neist on linnaraamatukogud ja 13 vallaraamatukogud. 11 raamatukogul on haruraamatukogud, ühel raamatukogul lisaks 2 teeninduspunkti. Raamatukogude arv on võrreldes eelmise aastaga muutunud, kuna on toimunud vallasiseste raamatukogude ühinemised (vt. ptk. 2.1).

Tabel 1

Maakonna/li nna nimi	Elanike arv (01.12.2 2)	KOV-de arv maakonn as	Üldkasutatav ate raamatukogu de arv	Harukogu de arv	Teenindus punktide arv	Kokku
Harju maakond	181971	15	16	42	2	60

1 Põhilised tegevussuunad

Valdade keskraamatukogude tähelepanu oli sel aastal suunatud üleriigilistele raamatukogude arendusprojektidele ja jälgiti kavandatavaid muudatusi Rahvaraamatukogude seaduses. 2023. aasta kohta võib välja tuua veel järgmisi olulisemaid tegevusi:

Kuue valla raamatukogud said arendusprojektidele toetust Kultuuriministeeriumi rahvaraamatukogude kiirendist. Kiirendi abil tõhustati mitme suure raamatukogu tehnoloogilist arengut (Saku, Rae valla raamatukogud). Toetust said veel Kose, Harku, Anija ja Viimsi valla raamatukogud.

MIRKO laenutuskeskkonnaga ühinesid aasta jooksul Harku valla raamatukogud ja Peetri Raamatukogu.

Ürituste ja teemanäitustega tähistati Liikumisaastat ja sauna-aastat. Räägiti liikumisharjumuste olulisusest, tehti liikumismänge ja matku värskes õhus, seoti lugemisüritusi liikumisega. Teistkordselt tähistati ka eesti kirjanduse päeva.

Raamatukogud jõudsid oma tegevusega rohkem raamatukogudest väljapoole - külastati lasteasutusi ja osaleti linna või valla suurematel üritustel.

Avalikke esinemisi raamatukogude poolt jäi vähemaks, võrreldes eelneva raamatukogude aastaga olid raamatukogud vähem pildil. Samas on paranenud raamatukogude esindatus sotsiaalmeedias ja tegeletakse oma kodulehtede ajakohastamisega. Pöörati eraldi tähelepanu ka ligipääsetavust puudutava info olemasolule kodulehtedel.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

Raamatukogude võrgus oli 2023. aastal muudatusi. Rae valla raamatukogud (Jüris, Peetris, Lagedil ja Vaidas) ühinesid ja jätkavad ühtse nime all Rae Valla Raamatukogu alates 01.01.2023. Kõigis valdades peale Anija valla on nüüdseks raamatukogud viidud ühise juhtimise alla.

Kose vallas liideti Kose Kihelkonna Muuseum Kose raamatukogu struktuuriüksuseks.

Raasiku vallavolikogus tehti detsembris otsus Peningi haruraamatukogu tegevuse lõpetamiseks alates 01.02.2024. Tingimused raamatukogus olid halvad ja kasutajate arv vähenenud 10 lugejani.

Lääne-Harju valla raamatukogudes ühtlustati lahtiolekuaegu ja pikendati lahtiolekuaega ühel päeval nädalas.

Rae valla raamatukogule nimetati uus 7-liikmeline nõukogu. Kiili valla raamatukogu nõukogu tegi ettepanekuid teenuse arendamiseks raamatukogu kasutajate rahuloluküsitluse järel.

2.2 Eelarve

Tabelis 2 on esitatud jooksvad kulud.

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga	Seisuga	Muutus %
Eelarve kokku	4 772 012	5 085 877	6,6
sh keskraamatukogu	475 663	486 742	2,3
Personalikulu	2 809 111	3 024 369	7,7
sh keskraamatukogu	329 530	353 713	7,3
Komplekteerimiskulu	653 508	699 896	7,1
sh KOV-lt	407 646	430 693	5,7
sh riigilt	245 862	269 203	9,5
sh keskraamatukogu	30 375	30 746	1,2
sh KOV-lt	16 486	15 565	-5,6
sh riigilt	13 889	15 181	9,3
Infotehnoloogiakulu	107 400	165 647	54,2
sh keskraamatukogu	11 033	6 703	-39,2

2.3 Projektid

Raamatukogud said projektitoetusi Kultuuriministeriumi (KM) raamatukogude kiirendi programmist, Eesti Kultuurkapitalist ja kohalikest omavalitsustelt. Kiirendile esitas taotluse 6 Harjumaa raamatukogu ja kõik said rahastuse, kokku saadi kiirendi abil Harjumaale arendusprojektide läbiviimiseks 120 319 eurot.

Täpsem ülevaade eraldatud summadest ja projektide maksumusest on toodud Tabelis 3.

Tabel 3

Projektid, toetused	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Harju Maakonnaraamatukogu Eesti Kultuurkapital Jutuhommikute korraldamine	01.01.-30.06.2023	300 EUR	340 EUR
Eesti Kultuurkapital Lugemisisu programm	20.02.-31.05.2023	145 EUR	165 EUR
Eesti Kultuurkapital Suvelugemise tunnustusüritus	14.08.-30.09.2023	540 EUR	600 EUR
Aegviidu Vallaraamatukogu KM Rahvaraamatukogude kiirendi Värviprinteri ost	III kvartal 2023	228 EUR	456 EUR
Anija Valla Keskraamatukogu KM Rahvaraamatukogude kiirendi: Anija valla raamatukogude arenguhüpe. IT riistvara soetamine	2023	965 EUR	1 960 EUR
Kose vald KM Rahvaraamatukogude kiirendi Uudsed teenused: kaugtöökohad, Kose-Uuemõisa raamatukapp	2023-2024	34626 EUR	69 252 EUR
Maardu Linnavalitsus Suvelugemise projekt	01.06.-15.09.2023	600 EUR	600 EUR
Projekt Jõuluöö muinasjutt	05.12.-15.12.2023	660 EUR	780 EUR
Raasiku valla raamatukogu Lugemisisu projekt	10.2022-05.2023		285 EUR
Suvelugemise projekt „Tähed joondu, valvel“	06.08.2023		514 EUR
Harku valla Raamatukogud KM rahvaraamatukogude kiirendi Tabasalu raamatukogu lugemisala renoveerimine ja kujundamine	2023	7000 EUR	27990 EUR
Rae Valla Raamatukogu “Rae valla ringmajanduse pilotprojekt 2022-2024”	2022-2024		
KM rahvaraamatukogude kiirendi Üleminek RFID-tehnoloogiale, iseteenindusautomaadid	01.06.2023- 01.03.2024	44 000 EUR	88 926 EUR

Saku Vallaraamatukogu KM rahvaraamatukogude kiirendi Ülminek RFID-tehnoloogiale, iseteenindusautomaadid	01.05.-31.12.2023 (31.01.2025)	25 000 EUR	50 000 EUR
Viimsi Raamatukogu KM rahvaraamatukogude kiirendi Prangli harukogu projekteerimine Prangli külamajja	2023	8 500 EUR	33 216 EUR

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Kaadrimuudatused olid Jõelähtme valla Kostivere raamatukogus, Lääne-Harju valla Klooga ja Padise raamatukogudes, Saku valla Kajamaa harukogus, Viimsi raamatukogus. Rae valla raamatukogudes lisandus 2 uut töökohta. Kajamaa raamatukogu koosseisu suurendati 0,5ni (enne 0,3) ning raamatukogu saab olema rohkem avatud.

Raamatukogu töötajatele võimaldatakse vajadusel kaugtööd ning osakoormusega töötamist. Osakoormusega töötajate arv on suur Viimsi raamatukogus.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Kõigi raamatukogude töötajad on osalenud täienduskoolitustel. On palju tasuta erialaseid koolitusi ja ka rahaliselt keerulisemas olukorras raamatukogud saavad osaleda. Olulisemad koolitajad on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing (ERÜ), Eesti Rahvusraamatukogu (RaRa) ja Eesti Lastekirjanduse Teabekeskus (ELK). Kokku osaleti koolitustel 426 korda. Koolitustunde kogunes kokku 3512 ja kulutati kokku 13 755 eurot. Ühe raamatukogu kohta keskmiselt ligikaudu 60 tundi ja tasuti koolituste eest keskmiselt 233 eurot aasta kohta.

Olulisemad erialased koolitused ja õpipäevad olid ERÜ ja Creativity Labi koostööna arendusprogramm “21. sajandi raamatukogu”, kogemuspäev „Raamatukogu – kulu või investering“ (ERÜ), Eesti raamatukoguhoidjate XII kongress „Raamatukogu on tulevik“ (ERÜ), ERÜ Maaraamatukogude sektsiooni 32. suveseminar „Raamatukoguhoidja kümme ametit“ (ERÜ).

Osaleti Tallinna Keskraamatukogu traditsioonilisel A. Sibula erialapäeval teemal “Erialase kõrgharidusega raamatukoguhoidja – kas võimalus, väljakutse või utopia” ja Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu koolitusel „Raamatukogude rollist kodanikuteaduses“.

Kultuuriministeeriumi raamatukogude kiirendist raha taotleda soovivad raamatukogud osalesid ka vastavatel koolitustel veebis või Rahvusraamatukogus (nt. Kiirendi projektilabor ja inspiratsiooniloeng) Samuti võeti osa riiklikke arendusprojekte tutvustavatest aruteluseminaridest.

Pööratakse jätkuvalt tähelepanu raamatukogutöötajate digipädevuste tõstmisele. Osaleti veebis toimunud koolitussarjas “Raamatukogu digiriigi nõustajana” digiteenuste ja digitööriistade seminaridel (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Trinidad Wiseman OÜ), Tartu

Ülikooli kursusel “Infopädevus”, “Õpi koos Google’ga” koolitustel. Erineval teemal teadmisi omandati Digiriigi Akadeemia koolituskursustel.

Digipädevused on jätkuvalt vajalikud nii lugejate nõustamisel (riigiga suhtlemisel, dokumentide vormistamisel, info leidmisel internetist jne) kui ka muus raamatukogutöös. Uue populaarse teemana on päevakorral tehisisintellekt ja sellega seonduv. Toimusid näiteks koolitused „Kuidas kasutada ChatGPT võimalusi haridusasutustes?“ (Tallina Ülikool), „AI tööriistad õppijatele ja õpetajatele“, meediapädevuse seminar „Kui tehisisintellekt koolimajja jõudis“ (RaRa). Rahvusraamatukogu ja Rahvusrhiivi koostöös toimus ka säilitusalane seminaripäev „Sahvrist serverisse : digitaalne kultuuripärand tehisisintellekti ajastul“. Oli osalejaid ka autoriõigust käsitletud koolitustel, nt. “Paberaamatust tehistaibuni“ (RaRa).

Kõik raamatukogud peavad oluliseks tööd laste ja noortega. Võetakse osa Eesti Lastekirjanduse keskuse poolt korraldatud õpipäevadest, üritustest, koolitustest, mitmeid neist on võimalik jälgida ka veebis. Näiteks jälgisid paljud traditsioonilist Lastekirjanduse aastakoosolekut ja juba 11. seminari "Laps kirjanduses", seekord pealkirjaga “Raamatukogu toob kokku“, samuti osaleti lasteraamatukoguhoidjate õpipäeval “Tere! Hello! Moi! Привіт!” Lugemisisu programmis osalevad raamatukogud võtsid osa programmi tutvustavast stardikoolitusest.

Lugemiskoeraga koostööd tegevad raamatukogud osalesid Eesti Abi- ja Teraapiakoerte Ühingu koolitusel ja rahvaraamatukogule lisaks kooliraamatukogu rolli omavad raamatukogud osalesid Avita kirjastuse koolitusel (nt. Lääne-Harju ja Saku valla raamatukogud).

Olulisemad üritused lastekirjandusega seoses olid veel Lääne Maakonna Keskraamatukogu poolt korraldatud konverents Muinasjutuvägi „Lood lükkavad liikuma“ Haapsalus ja Keskraamatukogu korraldatud noortekirjanduse päev “Noor loeb” Tallinnas.

Jätkuvalt on päevakorral vaimse tervise teemad. Raamatukogud osalesid nt MTÜ Peaasi koolitusel “Vaimse tervise esmaabi”, Töötukassa seminaril tööandjatele “Ärevus- sõber või vaenlane“ ja koolitusel „Erivajadustega kliendid ja nendega toimetulek“, lisaks OÜ Elulaegas koolitusel 'Praktiline psühholoogia'. Lisaks toimus koolitusi tuleohutuse, esmaabi, töökeskkonna teemadel.

Raamatukogud korraldavad vallaraamatukogude töötajatega ühiseid üldkultuurilisi või erialaga seotud koolituspäevi- või -reise. Näiteks külastasid nii Saku kui Rae Valla raamatukogud terve kollektiiviga Arvo Pärdi Keskust, Rae valla raamatukogud lisaks sellele ka Tallinna teletorni ning botaanikaaeda. Kuusalu valla raamatukogutöötajate tegid õppereisi Lääne-Virumaa valdadesse, kus külastati ka kohalikke raamatukogusid, Harju maakonnaraamatukogu käis lugejaid kaasates Sagadi mõisas ja Kose raamatukogu töötajad õppisid Liikumisaasta puhul paunkülas mängima kettagolfi. Ülevaate koolitustest raamatukogude lõikes annab Lisa 1.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Raamatukogud osalevad Rahvusraamatukogu jt koolituspakkujate koolitustel või korraldavad koolituse vallasiseselt. Harjumaa raamatukogud kasutavad väga erinevaid koolitusvõimalusi Tallinnas. Tihti toimuvad need veebis ja mugavate järelkuulamise võimalustega. Küll aga soovitakse külastada teisi raamatukogusid, omavahel kohtuda, suhelda ja nii teadmisi ja

kogemusi vahetada u 1-2 korda aastas. Suurenes erialaste nõustamiste arv. Ülevaade on toodud Tabelis 4

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/ kestus	Raamatukogu hoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/ Koolituseks kulutatud summa
02.06.2023	MIRKO	Eesti Rahvusraamatukogu	2 h	36 in./14 KOV	0
02.06.2023	Koolitusreis - tutvumine Lääne-Harju valla raamatukogude ja Padise kloostriga	Harju MKRK	6 h	36 in /14 KOV	840,00

Tutvustati raamatulaenuskeskkonda MIRKO ja julgustati liituma. Koolitusreisil külastati Lääne-Harju valla raamatukogusid ja Padise kloostrit. Oli võimalus omavaheliseks suhtlemiseks ja kogemuste vahetamiseks.

Novembris toimusid veebikoosolekud vallaraamatukogude esindajatega ühise taotluse tegemiseks Kultuuriministeeriumi kiirendiprogrammist. Samuti anti ülevaade maakonnaraamatukogude esindajate koolitusreisist Norra raamatukogudesse.

Maakonnaraamatukogu töötajad külastasid 2023. aastal 23 valla- ja linnaraamatukogu, et olla kursis raamatukogude probleemidega.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Raamatukoguhoidjate avalikke esinemisi oli vähe. Eelmisel – raamatukogude teema-aastal said raamatukoguhoidjad rohkem avalikkuse tähelepanu.

Harju Maakonnaraamatukogu lasteteeninduse peaspetsialist esines 20. XX lasteraamatukoguhoidjate päeval ettekandega „Ülevaade 2022. a. laste- ja noortetööst“. Viimsi raamatukogu direktor esines ettekandega teemal „Viimsi Raamatukogu kui kogukonnakeskus“ Rahvusraamatukogu kutsekoolitusel ning Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kongressil osalejatele. Harku raamatukogu eestvedamisel toimus kodulooline retk mille raames pidas raamatukoguhoidja avaliku loengu Harku aleviku ajaloo kohta. Vaida raamatukoguhoidja esines ajaloo huvilistele ja Jüri Gümnaasiumi õpikogukonnale kahe loenguga Vaida ajaloost.

Ülevaade esinemistest on toodud Lisas 2.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Pooltes raamatukogudes hetkel erialaharidust omandavaid töötajaid ei ole. Mitmes raamatukogus on kõigil raamatukogutöötajatel erialane kõrgharidus olemas või läbitud kutseõppe kursused (Anija, Viimsi, Kose).

Rahvusraamatukogu korraldataval kutsekoolitusel osalevad töötajad Harju Maakonnaraamatukogust (1), Aegviidu (1), Kuusalu (1) ja Lääne-Harju Valla raamatukogust (2). Laulasmaa raamatukoguhoidja omandas 2023. aastal raamatukoguhoidja 6. taseme.

Saku raamatukogu töötaja omandab Tallinna Ülikoolis infoteaduse erialal magistrikraadi. Rae Valla Raamatukogu töötaja õpib samas Digitehnoloogiaste Instituudis infoteaduse bakalaureuseõppes ja 1 töötaja omandab huviringi juhendaja mikrokraadi.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Peamiselt saadi tunnustusi kohalikult omavalitsuselt tehtud koostöö eest või tänati pikaajast tööd eest.

Raasiku Valla Raamatukogule anti tänukiri Aruküla Kultuuriseltsilt koostöö ja koos käidud tee eest. Kuusalu raamatukogu töötajaid esitati tunnustamiseks „Kuusalu valla aasta aitaja“ tiitlile.

Viimsi Vallavalitsus tunnustas tänukirjaga vanemraamatukoguhoidja Liivi Tuulingut ja kultuuri- ja huvijuht Sune Teemaa-Reinpõldu ning Prangli harukogu raamatukoguhoidjat Astra Piirisaart 40. tööjuubeli puhul. Saku raamatukogus täitus kahel raamatukogutöötajal 20 aastat raamatukogus töötamisest, neid tunnustati valla tänukirja ning staažimärgiga. Kohalikus ajalehes Saku Sõnumid ilmus sel puhul ka töötajatega intervjuu. Lääne - Harju vald tunnustas valla teenetemärgiga pika staažiga Harju-Risti raamatukoguhoidjat Luule Schmidt-i (tööl al 1997. aastast) ja Padise raamatukoguhoidjat Reet Randmäed (tööl 1993-2023).

Rae Valla raamatukoguhoidja Katri Roosimägi sai tänukirja Raasiku vallavanemalt „Suure panuse eest vabatahtlikuna raamatute vahendamise eest Raasiku ja Rae valla raamatukogude vahel“.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Raamatukogude seisukord on omavalitsustes erinev, jõukamad omavalitsused on ka raamatukogule enam vahendeid eraldanud. Suur remondivajadus on näiteks Loksa Linnaraamatukogu ruumides, mis on kaua aega renoveerimata. Ka Kuusalu valla Kolga ja Vihasoo haruraamatukogud vajavad kaasajastamist ning renoveerimist. Saue valla Laagri raamatukogu, Ruila harukogu, Ääsmäe harukogu ruumid on talvel külmad, seal on vajadus ajutiste radiaatorite asemel püsiva remondi järele.

Raamatukoguteenustele paremat ligipääsu võimaldavad raamatukapid, mida 2023. aasta lõpuks oli 18 Harjumaa raamatukogul. Sel aastal lisandusid raamatukapid Lagedi ja Vaida raamatukogudele. Rae valla kõigis neljas raamatukogus on olemas nii raamatukapid kui tagastuskastid.

Raamatukogude kiirendi kaudu leidis toetust Viimsi valla Prangli raamatukogu uue hoone projekteerimine ja kiirendi teise vooru esitas Kuusalu vald taotluse „Raamatukogu ja

noortekeskuse projekteerimine Kunstide kooli juurdeehitusena“ (seniste ruumide suurim puudus on asumine 2. korrusel, kuhu ligipääs ratastooliga puudub).

Kose vallas kavandatakse lähitulevikus Ardu raamatukogu üleviimist Ardu Kooli hoonesse ja sinna raamatukapi ostmist. Ka Rae valla Peetri raamatukogule loodetakse leida uusi ruume. Raamatukogu asub Peetri Lasteaed-Põhikoolis ja kasvava rahvastiku tõttu on ruumid jäänud väikeseks. Teostati küll köögiremont, kuid kolimine suuremale pinnale on majanduslanguse tõttu jäänud tegemata.

Rae valla Rae külasse ehitatakse ka uus Raemõisa kool, mille avamine on plaanitud 2025. aastal ja selle juurde luuakse Raemõisa haruraamatukogu.

Kõnnu Külaselts on renoveerinud Kõnnu külamaja ning 2023. aasta projekti käigus remonditi kaupluse ja raamatukogu ruumid ja neid ühendav koridor. Raamatukogu sai soojustatud ja eraldi sissepääsu välisukse lähedal. Raamatukogu riulid said vahetatud eraannetuse abil.

Ülevaade kõigist teostatud töödest on toodud Lisas 3.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Rohkem kui pool raamatukogudest on liikumispuudega inimestele ligipääsetavad. Juurdepääsu takistavad peamiselt raamatukogu asumine teisel või kolmandal korrusel, lifti ja kaldtee puudumine. Raamatute kättesaadavust on parandanud raamatukappide olemasolu, nii saab need kätte ka raamatukokku sisenemata. Ülevaade raamatukogude kaupa on toodud Tabelis 5.

Tabel 5

Juurdepääs võimalik	Harju Maakonnark, Aegviidu, Anija, Kehra, Alavere, Kiili, Joaveski, Laulasmaa, Klooga, Laulasmaa, Vasalemma, Harju-Risti, Paldiski, Kose, Ardu, Loksa, Raasiku, Saku, Kiisa, Kurtna, Riisipere, Ruila, Saue, Turba, Viimsi, Püüsi, Randvere, Loo, Kostivere, Jõelähtme, Tabasalu, Peetri, Jüri raamatukogud
Juurdepääs võimalik osaliselt	Rummu, Padise, Habaja, Hүүru, Laagri raamatukogud
Juurdepääs puudub	Kuusalu, Kolga, Kõnnu, Vihasoo, Oru, Kose-Uuemõisa, Maardu, Aruküla, Pikavere, Kajamaa, Haiba, Laitse, Lagedi, Vaida, Ääsmäe, Prangli, Kaberneeme, Neeme, Harku, Väana raamatukogud

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Riistvara ostud olid Anija valla keskraamatukogus, Lääne-Harju valla Laulasmaa harukogus, Raasiku valla raamatukogus, Rae valla raamatukogudes. Raamatukogudes uuendatakse riistvara vastavalt eelarve vajadustele ja võimalustele.

Raasiku valla raamatukogus loodi uus valla raamatukogude ühine koduleht, raamatukogude kodulehe uuendamine on lähitulevikus kavas ka Rae, Saue, Kiili ja Saku vallas. WiFi leviala puudub vaid Rummu ja Padise haruraamatukogudes, mujal saavad lugejad raamatukogu võrku kasutada.

Viimsi vallaraamatukogus jõudis 2023. aastal aastal lõpule RFID UHF-i tehnoloogiale tugineva lugejate iseteenindussüsteemi rakendamine. Lisaks laenutus- ja sisemisele tagastusautomaadile on olemas ka õues tagastusautomaat, kuhu saab teavikuid tagastada ööpäevaringselt.

Saku ja Rae valla raamatukogu alustasid RFID laenutus- ja tuvastussüsteemile üleminekut ning iseteenindusautomaadi kasutuselevõtu projekte, mis jätkuvad 2024.aastal.

Külastajate arv, kes eelistavad iseteenindamist, on kasvamas.

3 Kogud komplekteerimine ja töötlemine

2023. aasta lõpul oli kogudes kokku 1 188 304 teavikut, mis oli 0,2% suurem, kui 2022. aastal. Seega maha kantud ja soetatud teavikute arv on pea samas suurusjärgus.

1 elaniku kohta oli komplekteerimiskulu keskmiselt 3,8 eurot. Komplekteerimiseks kasutatud summa kokku oli 699 896 eurot, sellest riigilt 269 203 ja kohalikelt omavalitsustelt 430 693 eurot. Summa suurenes eelmise aastaga võrreldes 7,1 % ja riigi rahastus sealhulgas 9,5 %. Arvestades üldise raamatute hinnatõusuga oli siiski selle summa eest võimalik osta vähem raamatuid.

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Komplekteerimispõhimõtted on suures osas samad, mis eelnevalgi aastal. Arvestatakse lugejate huvidega ja järgitakse riigidotatsiooni sihipärast kasutamist, kultuurilooliselt tähtsate teoste olemasolu kogudes. Väga oluliseks peetakse uuema eestikeelse lastekirjanduse olemasolu kogudes. E-teavikuid soetatakse väga vähe. Olulisem on uue ilmunud kirjanduse ostmine, kui vanema kirjanduse eksemplaarsuse kasvatamine. Kokkuhoidu võimaldab raamatu olemasolu keskkogus ja vallasisesel RVL-ga tellimise võimalus teistesse harukogudesse.

Teabekirjandusest eelistatakse eesti autorite teoseid. Püütakse soetada elukestvat õppimist ja enesetäiendamist toetavat kirjandust. Aina enam küsitakse stressi, depressiooni, laste vaimse tervise ja ärevushäiretega seotud kirjandust.

Suureneb huvi ingliskeelse kirjanduse vastu. Nt. Tabasalu raamatukogu komplekteerib teadlikult just rohkem ingliskeelset kirjandust ja 2023. aastal ületas ingliskeelsete raamatute laenutamiste arv seal venekeelseid. Juurdetulek ilu- ja lastekirjanduse osas oli maakonnas 30 838 eksemplari ja seega 7,1 % väiksem kui 2022.aastal.

Ostmisele lisaks saadakse raamatuid lugejate annetustest, raamatute autoritelt ja Hoiuraamatukogust. Annetusi oli kokku 6 637 (2 717 eksemplari vähem kui 2022.aastal).

Ringluse näitaja maakonnas kokku oli 1,1. Viimsi ja Maardu raamatukogudes oli ringluse näitaja üle 2. Vähemalt 1 oli keskmine ringlus ka Harju Maakonnaraamatukogus, Harku valla ja Rae valla raamatukogudes.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Raamatute hinnatõusu tõttu on raamatute soetamine vähenenud. Samuti ilmus raamatuid mõnevõrra vähem.

Raamatuid komplekteeriti kokku juurde 44 302 eksemplari. Võrreldes eelmise aastaga oli lisandumine 3% väiksem. Aasta lõpul oli kogudes 1 158 475 eksemplari trükitud raamatuid.

E-raamatute soetamist raamatukogule ei peeta otstarbekaks, pole ka mugavat raamatukogupõhist võimalust nende lugemiseks. Lugejad soetavad neid ise erinevate poodide või keskkondade kaudu (Rahva Raamat, Elisa Raamat). Küll aga soovitakse kasutada e-raamatu huvilistel MIRKO võimalusi ja leida vajalikku Digar.ee vahendusel. Suurem osa lugejatest (just vanem põlvkond) ei ole e-raamatutest raamatukogus huvitatud.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodikaväljaandeid telliti kokku 105 697 euro eest, mis on 1 755 euro võrra suurem eelmisel aastal kulunud summast. Perioodika laenutused kojulaenutusest moodustasid 11,7%.

Paberväljaannete kõrval on mitmes raamatukogus ligipääs digitaalsetele ajalehtedele ja ajakirjadele (nt. Harku, Saku). Samas on teised jätnud digiversiooni tellimata (nt Harju Maakonnaraamatukogu), kuna lugejatel puudub huvi või pole piisavalt lugejaarvuteid.

Komplekteeritakse peamiselt eestikeelsed päevalehti ja ajakirju. Peamisteks digiväljaanneteks on Delfi pakett, Postimees ja Äripäev. Lisaks on ostetud ligipääse järgmistele portaalidele või perioodikaväljaannetele: Director, Imeline maailm, Imeline ajalugu, National Geographic, Geenius, Juridica, Õhtuleht. Keerulisem majandusolukord ja hinnatõusud on sundinud mõnd raamatukogu (Kuusalu) loobuma ka vähemloetavatest ajakirjadest.

Tahes-tahtmata väheneb paberväljaannete arv, on lõppenud Venemaalt ajakirjade tellimine, paberil lõpetas ilmumise Äripäev ja 2024. a on lõppemas ka Eesti Päevalehe paberversioon.

Ajakirjad ja ajalehed, mille paberversioonide ilmumine on lõppenud, võivad jääda mitmete lugejate jaoks kasutamatuks - puudub võimalus neid koju laenutada ja eelistatakse paberväljaande lugemist. Raamatukogule jääb oluline koolitaja ja suunaja roll, et lugejaid saaks digilehti kasutada ja mitte infost ilma jääda. Samas annab digiversiooni kasutamine võimaluse lugeda mugavalt perioodikaväljaande vanemaid numbreid, samuti saab ajakirjandusele ligipääsu haruraamatukogu, kuhu paberväljaannet pole tellitud ja kohapeal lugeda ajakirja, mille paberversioon on välja laenatud.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviste soetamine ja laenutamine on järjest vähenenud. Muusika kuulamiseks on inimestel muid võimalusi ja nõudlus on väga väike. Raamatukogud soetavad vaid üksikuid muusikaplaate või audioraamatuid. Mõnes raamatukogus (Maardus, Jõelähtme vallas, Aegviidus) ei soetatud 2023. aastal ühtegi auvist.

Kokku soetati maakonnas juurde 161 auvist. Auviste laenutusi oli maakonnas kokku 1 243. Sellest 833 moodustasid Viimsi Raamatukogu ja Harju Maakonnaraamatukogu laenutused. Üle saja laenutuse oli veel vaid Saku ja Lääne-Harju vallas.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

Inventuurid toimusid Rae Valla Raamatukogus Jüris ja Peetris ning Kuusalu raamatukogu harukogus Kolga raamatukogus. Suuremal hulgal raamatuid kanti maha ka kogude korrastamise või raamatutele RFID kiipide kleepimise protsessi käigus (Rae ald).

Raamatute mahakandmine toimub enamasti pideva tööna, põhjuseks laenutushuvi puudumine, raamatute lagunemine ja määrdumine, ka liigne eksemplaarsus. Maha kantud raamatud leiavad uue kasutuse Hoiuraamatukogu kaudu, lubatakse vastavate riulitel need lugejatel kaasa võtta või müüakse soodsa hinnaga näiteks erinevatel üritustel. Saue Raamatukogud viivad kevad-suvisel perioodil mahakantud raamatuid Sael asuvasse raamatukuupi (linna raamatukappi).

Kokku kustutati kogudest 44 155 teavikut. Neist 28 653 eksemplari ilu- ja lastekirjandust.

4 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Harju maakonna raamatukogude kasutajate hõlve oli 2023. aastal 35,3 %. Kõige kõrgem oli hõlve Viimsis (85,6) ja Aegviidus (51,6). Üle 30 % oli hõlve veel ka Keilas, Kose, Raasiku ja Rae vallas. Raamatukogudes on kasutajaks registreeritud 64 299 inimest, laenutanud on 49 377 inimest.

Raamatukogude laenutusteenus on muutunud aasta-aastalt paremini kättesaadavaks tänu raamatukappidele. See teenus on ka lugejate poolt kõikjal hästi vastu võetud. Sel aastal lisandusid raamatukapid Lagedi ja Vaida raamatukogule. Kapi kasutamise teenus on nii populaarne, et nt Jüris on olnud probleeme ületellimistega – raamatukapp on täis ja inimesed eelistavad seda ka ajal, mil raamatukogu on avatud, see tekitab kapitellimustele järjekorra.

Viimsi raamatukogus on siiani ainsana iseteenindusvõimalus. Seal avati lisaks RFID UHF-i tehnoloogiale tuginevale isteeninduse laenutusautomaadile ja laenutusruumis olevale tagastusautomaadile ka õues asuv tagastusautomaat, kuhu saab teavikuid tagastada ööpäevaringselt. Raamat eemaldatakse lugeja laenutustest koheselt, kui ta on tagastuskasti jõudnud ning lugeja saab tagastuse kohta e-postiga kinnituse. 2023.aasta oli tagastuskastide testimiseks, mil tuvastati vigu ning korrigeeriti nende tööd, samuti nõustati lugejaid selle kasutamisel. Iseteeninduse eelistan on lugejad hinnanud selle kiirust ja turvalisust.

Iseteenindusvõimalused on 2024. aastal plaanis ka Rae Valla Raamatukogus ja Saku Vallaraamatukogus. Mõlemad raamatukogud on nende võimaluste loomiseks taotlenud toetust Kultuuriministeeriumi raamatukogude kiirendist.

Harjumaalt liitusid 2023. a MIRKO laenutusplatvormiga Peetri haruraamatukogu Rae vallast ja 3 Harku valla raamatukogu. MIRKOt reklaamitakse muidugi ka teenusega mitte liitunud raamatukogudes. See on olnud heaks võimaluseks inimestele e-raamatu laenutamist pakkuda või tellida raamatuid, mida kohalikus raamatukogus pole.

MIRKO platvormiga oli 2023.aasta lõpuks ühinenud Harjumaalt 10 raamatukogu (Harju Maakonnaraamatukogu, Rae Valla Raamatukogu koos Peetri harukoguga, Saku Vallaraamatukogu koos Kajamaa, Kiisa ja Kurtna harukogudega ning Harku vallast Harku, Tabasalu ja Vääna raamatukogud. Kokku laenutati neist raamatukogudest MIRKO vahendusel 223 väljaannet, mis oli 8,2% kogu MIRKO 2023.a. laenutustest.

Aina rohkem jõuab raamatukokku teenuseid, mis ei ole otseselt seotud lugemise ja raamatutega. Lisaks lugejate nõustamisele digiteenuste ja arvutite kasutamisel ning printimise, paljundamise ja skaneerimise teenustele, mis on tavapärased, pakutakse näiteks ruumide rentimise võimalust nõupidamisteks (Vaida), muusika- ja videostudio kasutamist (Viimsi), õmblusmasina kasutamist (Lääne-Harju valla raamatukogu), 3D printeri, märgipressi, kilelõikuri ja termopressi kasutamist (Viimsi), võimalusi kaugtöö tegemiseks (Kose) jne. Printimine, paljundamine ja skaneerimine on kolmes raamatukogus (Harju Maakonnaraamatukogu, Viimsi ja Tabasalu raamatukogu) korraldatud Print in City teenuse abil.

Suuremad rahuloluuuringud viidi 2023. aastal läbi Kiili ja Kose Raamatukogus, lisaks valla ülduuringuga Kuusalus. Rae vallas plaanitakse suuremat rahuloluküsitlust 2024. aastaks,

osaliselt põhjuseks uue raamatukogu loomise plaan ehitatava Raemõisa kooli juurde ja Peetri raamatukogule uue suurema hoone plaanimine.

Kiili raamatukogu küsitlusel selgus, et enim oodatakse mitmekesisist raamatute ja ajakirjade valikut. Infot soovitakse saada enam sotsiaalmeedia vahendusel ja kodulehe kaudu, soovitakse ka saada raamatukogu infokirja. 42% vastanutest vajaks ruumi individuaalseks töötamiseks või koosolekute, ürituste läbiviimiseks, raamatukogu keskkonda peetakse hubaseks ja meeldivaks. Väga rahul ollakse teeninduse kvaliteedi, raamatute valiku ja raamatukapiga. Parem võiks olla raamatukogu turundamine, oodatakse raamatuklubi ja suuremat noorte kaasamist.

Üldist rahulolu Kose valla raamatukogudega hindas 240 (88,9%) vastajat 5-ga 5 punkti skaalal. Pakutud uuendustest märgiti ära võimalust raamatuid ja ruume broneerida kodulehel, 3D-printimisest oldi rohkem huvitatud väiksemates raamatukogudes. Sooviti juurdepääsu digilehtedele ning mainiti vajadust ruumide järele, kus teha kaugtööd ja koosolekuid.

Kuusalu Raamatukogu puudutavad küsimused olid sees valla üldises rahuloluuuringus. Tagasiside oli positiivne, eriti töötajate ja raamatute laenutuskapi osas. Puudusteks toodi juurdepääsetavus (raamatukogu asub 2. korrusel) ning sooviti rohkem uudiskirjandust ja üritusi.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Maakonna rahvaraamatukogudes on avalikuks kasutamiseks 126 internetiühendusega arvutitöökohta. See tagab inimestele ligipääsu riigiportaalide e-teenustele ja teistele olulistele veebilehtedele (internetipank, sotsiaalmeedia, e-post, veebipoed, kohaliku omavalitsuse veebilehed). Raamatukogu kodulehtedel on viited teistele mäluasutustele ja nende andmebaasidele.

Raamatukogus on võimalik teha väljatrükke ja koopiaid ning skaneerida. Kõigis raamatukogudes on olemas wifi. Kolmes raamatukogus pakub oma teenuseid Print in City.

Aina enam kasutavad inimesed raamatukogus isiklikke sülearvuteid ja vajavad vaid raamatukogu avalikku internetivõrku, kohapealsete arvutite kasutamine on langemas. Neid kasutavad tihti vaid kindlad inimesed või kasutatakse neid lühiajaliselt dokumentide digiallkirjastamiseks või printimiseks. Abi arvuti kasutamisel vajavad peamiselt vanemaealised lugejad, piirkondades, kus inimeste keskmine vanus on väiksem, on inimesed raamatukogus enamasti oma seadmetega ja vajavad ka vähem abi.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Raamatukogu kasutajate arv on võrreldes eelmise aastaga kasvanud u 4 000 inimese võrra, 2418 inimese võrra kasvas ka laenutajate arv. Suuremad olid kasvud Viimsi, Harku, Rae ja Lääne-Harju vallas. Samuti Saku vallas, kus lisaks elanike arv suurenemisele vallas võis arvu mõjutada ka Saku Gümnaasiumi kohustusliku kirjanduse ülevõtmine, mis suunas gümnaasiumiõpilasi end raamatukogu kasutajateks registreerima.

Kasutajate arv vähenes vaid Loksa linnas, sealgi vaid 10 inimese võrra.

Tabel 6

Raamatukogu	Lugejad 2022	Lugejad 2023	Muutus (+-)
Rahvark mk-s kokku*	60 238	64 299	4 061
MKR kokku**	4 464	4 557	93

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

Külastuste arv on maakonnas kokku on suurenenud 6,5%. Rohkem on külastuste arv suurenenud Viimsi, Saue, Jõelähtme ja Maardu raamatukogudes Vähenenud on külastuste arv Keilas, Loksal, Anija vallas.

Virtuaalkülastuste arvu vähenemise põhjuseks võivad olla vananenud kodulehed, mida pole telefonis mugav kasutada, aina suurem sotsiaalmeedia kaudu info jagamise osakaal ja ka raamatukogu põhiinfo leidmine nt google otsinguga, mille järel lugeja enam kodulehele edasi ei liigugi.

Tabel 7

Raamatu- kogu	Külastused 2022	Külastused 2023	Muutus (+-)	Virtuaal- külast. 2022	Virtuaal- külast. 2023	Muutus (+-)
Rahvark mk-s kokku*	823 548	876 970	53 422	881 276	757 775	-123 501
MKR kokku**	71 626	64 960	-6 666	77 648	82 000	4 352

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

Tabel 8

Raamatu- kogu	Laenut-d 2022	Laenut-d 2023	Muutus (+-)	Päringud** * 2022	Päringud** * 2023	Muutus (+-)
Rahvark mk-s kokku*	1 198 985	1 261 027	62 042	53 311	56 500	3 189
MKR kokku**	91 378	93 406	2 028	128	86	-42

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

Virtuaalüritusi ja virtuaalnäitusi korraldavad vähesed raamatukogud. Virtuaalnäitusi toimus viies raamatukogus, näitused on nii veebis (koduleht, FB, Youtube), kui ka kasutatakse

raamatukogu ekraane (nt. Kose raamatukogu) või projitseerimist seinale (nt. Harku raamatukogu). Külastajate või vaatajate täpset arvu on seetõttu raske välja tuua, saab arvestada üldiste raamatukogu (veebi)külastustega. Näitused võivad olla nii ühekordsed kui ka pidevalt täienevad (Kose raamatukogus kodukohateemaline näitus).

Tabel 9

Raamatu- kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv***	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Rahvark mk-s kokku*	3	1	7	5	662	298
MKR kokku**	3	0	7	0	662	0

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

***kui järelvaatamine võimaldati peale ürituse toimumist

Tabel 10

Raamatu- kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv***	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Rahvark mk-s kokku*	0	0	0	0	0	0
MKR kokku**	0	0	0	0	0	0

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

***kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Tabel 11

Raamatu- kogu	Virtuaalnäituste arv 2022	Virtuaalnäituste arv 2023	Virtuaalnäituste küllastajate arv 2022	Virtuaalnäituste küllastajate arv 2023
Rahvark mk-s kokku*	55	38	87 794	26 833***
MKR kokku**	4	0	0	0

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

*** täpset küllastajate arvu on raske määrata

4.3 RVL teenindus

Raamatukogude vahelise laenutuse numbrid olid järgmised: RVL sisse 15 034 ja RVL välja 14 946 teavikut. Võrreldes eelmise aastaga olid mõlemad numbrid suurenenud - RVL sisse 10,9 % ja välja 17,3 %. RVL-i kasutamine on raamatukoguti erinev. Kõige enam on RVL-tellimusi Lääne-Harju ja Rae vallas. Nende kahe raamatukogu RVL moodustab enam kui poole koguarvust. Samas on raamatukogusid, kes seda ei kasutagi või jääb tellimuste arv alla 100 (nt. Maardu, Kiili, Saku, Loksa).

RVL toimub peamiselt oma valla ja lähivaldade raamatukogudega isiklike kontakte kasutades ning kaugemate raamatukogudega postiteenuse abil, samuti Harju Maakonnaraamatukogu raamaturinge kasutades. Rae vallas toimub vallasisene RVL- raamatute transport 1 kord nädalas kulleriga. Mõnes vallas (Kose, Kuusalu) toimetab raamatukogu direktor koos uute raamatutega kohale ka RVL-tellimusi, Saue vallas on sisetööpäev teiste haruraamatukogudega kohtumiseks ja samaaegselt vahetatakse ka vallasisesed RVL-tellimused, eraldi sõit vallaraamatukogude vahel tehakse kuu sees.

RVL mõnes piirkonnas väheneb (Saue, Saku, Kose), teises (Kuusalu) tõuseb. Väheneb neis, kus teised raamatukogud on lähemal (inimesed saavad ise raamatu teisest raamatukogust) või ollakse valmis kasutama MIRKO keskkonda. Samas annab RVL võimaluse teoseid harukogude vahel paremini jagada ja seeläbi vähendada valla eksemplaride arvu.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

Laste- ja noorteteenindus on kõigi raamatukogude töö oluline osa. Kui laps harjub raamatukogus käima väiksenä, on ta potentsiaalne raamatukogu kasutaja ka edaspidi.

Raamatukogudes on laste jaoks eraldi alad ja kui raamatukogu keskkond on meeldiv, on raamatukogu oluline ka turvalise ajaveetmise keskkonnana. Maardus kujundati noortele omaette olemiseks ja ajaveetmiseks „Mängunurk – Igaühele midagi!”, kuhu on koondatud kokku erinevad lauamängud, joonistamisvahendid, ristsõnamõistatused, noorsookirjandus ja laste perioodika ja kus on mõnus sõpradega koos aega veeta.

Kõigis raamatukogudes on lasteraamatute väljapanekud, toimuvad raamatukogutunnid, infootsimise- ja ettelugemispäevad. Tehakse koostööd kohalike koolide, lasteaedade noortekeskuste ja teiste asutustega. Väiksemaid lapsi ja nende peresid aitavad raamatukokku meelitada nt beebikoolid (Hüüru raamatukogus) ja peredele mõeldud jutuhommikud (Harju maakonnaraamatukogus). Suuremaid lapsi toovad raamatukokku lugemisprogrammid ja muidugi kohustusliku kirjanduse vajadus.

Laste- ja noorteni jõuavad raamatukogud ka sotsiaalmeedia abil. Mitmel raamatukogul on lisaks FB-kontole ka Instagrami (nt Harku, Rae ja Viimsi valla raamatukogud, Harju Maakonnaraamatukogu) ja Youtube'i kanal (nt. Kose, Viimsi, Rae valla raamatukogudel).

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Lastekirjanduse komplekteerimine on raamatukogude jaoks suure prioriteetsusega. Eelistatakse kooli soovituslikku kirjandust, tunnustuse saanud ja Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt

soovitatud raamatuid. Suuremad raamatukogud soetavad kõik eesti lastekirjanduse algupärandid ja tõlkekirjanduse paremiku. Võimalusel suurendatakse kooli kohustusliku ja soovitusliku nimekirja teoste eksemplaarsust, et kooli õppekava toetada.

Koostöö kooliga on kõige tihedam raamatukogudes, mis töötavad ka kooliraamatukoguna. Kose raamatukogus asub Kose Gümnaasiumi algklasside kohustuslik kirjandus, mida saavad kasutada ka lugejad/õpilased väljaspoolt seda kooli. Saku raamatukogu võttis sel aastal oma kogusse üle Saku Gümnaasiumi gümnaasiumiastme kohustusliku kirjanduse. Seeläbi on kirjanduse kättesaadavus oluliselt mugavam (ligipääs tundide välisel ajal ja koolivaheaegadel ning laenutusvõimalus ka tavalugejatele).

Järjest enam ostetakse ingliskeelset laste- ja noortekirjandust. Noored loevad palju inglise keeles ja ootavad, et uued ingliskeelsed raamatud jõuaksid ka raamatukokku. Ukraina sõja põgenike tõttu soetati ka ukrainakeelset kirjandust, kuid huvi selle vastu on jäänud väikeseks.

Populaarsemad tellitud ajakirjad on Hea Laps, Täheke, Minu Maailm ja Miki-Hiir.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Lastest raamatukogu kasutajate arv on veidi (244 võrra) kasvanud. Maakonnas kokku kasvas ka külastuste arv 11,6%. Kuni 16-aastaste laste osa raamatukogu kasutajate hulgas oli maakonnas keskmiselt 25,5%. Laste laenutuste arv ei ole päris täpne, kuna tihti laenutavad laste eest nende vanemad, kuigi raamatuid loevad siiski lapsed. Raamatukogudes muidugi julgustatakse lastele oma lugejakaardi/-õiguse vormistamist.

Raamatukogu kasutamist laste poolt puudutavad põhinäitajad on toodud Tabelis 12.

Tabel 12

Rmtk	Lug-d 2022	Lug-d 2023	Muutus (+/-)	Külast-d 2022	Külast-d 2023	Muutus (+/-)	Laenut 2022	Laenut 2023	Muutus (+/-)
Rahvark mk-s kokku*	16 178	16 422	244	211 198	235 596	24 398	184 028	190 980	6 952
MKR kokku**	1 405	1 363	-42	9 856	9 775	-81	13 558	12 062	-1 496

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Raamatukogud teevad koostööd kohalike koolide ja lasteaedadega, viiakse läbi raamatukogutunde ning osaletakse kooli poolt korraldatavatel teemapäevadel, koostatakse järjepidevalt temaatilisi väljapanekuid. Raamatukoguhoidjad õpetavad kasutama teatmeteoseid ja digiressursse.

Paljud raamatukogud osalesid Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt loodud Lugemisisu programmis. Hooajal 2022/23 osales 29 Harjumaa rahvaraamatukogu, 2023/2024 on jätkajaid

veidi vähem (23) - Aegviidu Raamatukogu, Aruküla Raamatukogu, Harju Maakonnaraamatukogu, Kehra raamatukogu, Kiili Raamatukogu, Kose-Uuemõisa Raamatukogu, Kostivere raamatukogu, Laagri raamatukogu, Lagedi raamatukogu, Lehola Raamatukogu, Loo raamatukogu, Lääne-Harju Valla Raamatukogu, Peetri Raamatukogu, Raasiku Valla Raamatukogum, Rae valla raamatukogu, Riisipere Raamatukogu, Ruila raamatukogu, Saku Vallaraamatukogu, Tabasalu raamatukogu, Turba raamatukogu, Väana raamatukogu, Viimsi Raamatukogu, Ääsmäe raamatukogu. Lisaks rahvaraamatukogudele osalevad ka kooliraamatukogud.

Mõned raamatukogud on liitunud lugemisprogrammiga „Meie väike raamatukogu“ (Laulasmaa, Vihasoo). Lapsi aitab lugema meelitada ka lugemiskoer (Laagri, Kose). Harku raamatukogus on jätkunud koostööprojekt Harku lasteaia „Aitan lapsi lugema“.

Püütakse leida uusi võimalusi, kuidas paremini laste ja noorteni jõuda. Näiteks Harju Maakonnaraamatukogu lõi Instagrami konto ja tegi üleskutse tutvustada omaelastele enda lemmikraamatuid. Soovitatud raamatutest olid postitused Facebooki ja Instagrami kontodel ning väljapanek raamatukogus. Kirjastus Pegasus premeeris kõiki väljakutses osalenud noori oma raamatutega. Lasteaedadele pakuti võimalust osaleda projektis „Raamatukogu liikuma“-raamatukoguhoidjat koos raamatutega oli võimalik kutsuda endale lasteaeda külla. Ka Kose raamatukogu korraldas lasteaialastele nn. Kohviraamatukogu, kui raamatukoguhoidjad läksid lasteaeda külla, kaasas kohvriga eakohased raamatud.

Pea kõigis raamatukogudes on oma suvelugemisprogramm. Sel aastal sidusid mitmed selle Liikumisaasta temaga (nt. Harju Maakonnaraamatukogu, Kuusalu raamatukogu)

Osaleti Uudishimu päeval ja Põhjamaade kirjanduse nädalal, tähistati ettelugemispäeva.

Õpetajad on leidnud võimaluse koolitundide korraldamiseks raamatukogus ja aine sidumiseks vastavate raamatute kasutamisega nt. eesti keele, tehnoloogia, bioloogia ja pikapäevarihma tundides (Püüsi, Randvere, Kurtina). Raamatukogu ise on korraldanud aga kohtumisi kirjanikega just kooli ruumides, et kuulama saaks tulla rohkem lapsi (Lääne-Harju vald).

Ka vallaüritustel raamatukogu ruumidest väljas ja üritusel kohal olek aitab paremini uute lugejateni jõuda (nt. Saku raamatukogu lastekaitsepäeva üritusel 1. juunil Sakus, Harju maakonnaraamatukogu Keila päeval)

Noored saavad tutvuda raamatukogutööga osaledes malevas (Harju Maakonnaraamatukogu), suvelaagris (Kose) või töövarjupäeval (Peetri).

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

Ka 2023. aastal toimusid raamatukogudes raamatukogutunnid lasteaedadele ja koolidele, ettelugemised, raamatututvustused, näitused, lugemisprogrammid (Lugemisisu, Meie väike raamatukogu, suvelugemisprogrammid), kohtumised kirjanikega, erinevad töötoad, kontserdid, võistlused.

Raamatukogud on ka huviringide toimumiskohaks. Näiteks Viimsis käisid jätkuvalt koos robootika-, tüdrukute tehnoloogia ja mõttespordiring, Anijal meisterdamising, Keilas korraldab vabatahtlik eelkooliealistele ingliskeelset raamatuklubi.

Kohtuti järgmiste kirjanikega: Els Heinsalu, Helen Käit, Liis Sein, Kertu Sillaste, Jaanus Vaiksoo, Tiina Laanem, Kadri Hindrikus, Markus Saksatamm, Anti Saar, Andrus Kivirähk, Ilmar Tomusk, Reeli Reinaus, Berit Sootak jt.

Harju maakonnaraamatukogus korraldati ka Kirjandusmängu 2023, riikliku etlusvõistluse „Ellen Niiduga Midrimaal“ ning ettelugemisvõistluse Harjumaa eelvoorud, mille jaoks tehti eeltööd vallaraamatukogudes. Sellised võistlused annavad lugemishuvilistele lastele võimaluse end proovile panna.

Lugemisisu ja suvelugemisprogrammide lõpuüritused annavad osalevatele lastele lisastiimuli programmi läbimiseks. Esinema kutsustakse nt kirjanikke (Laagris oli külas Markus Saksatamm), käiakse lastega ekskursioonil (Riisipere ja Turba raamatukogud käisid Lugemisisu lõpetanud lastega Eesti Lastekirjanduse Keskuses, Rae valla lapsed Paide Wittensteini ajakeskuses) või on kutsutud mõni huvitav esineja (Keilas esines suvelugemisprogrammi lõpuüritusel MTÜ Müüdnud Naer etendusega „Luukere Juhani Juhtumised“).

Tähistati emakeelepäeva, rahvakalendri tähtpäevi ja Põhjala kirjanduse nädalat.

Noortele ja lastele pakutakse raamatukogu pinda oma kunstinäituste korraldamiseks ja võimaldatakse vaadata ka teiste õpilaste töid mujaltki kui Eestist. Näiteks oli Viimsi raamatukogus võimalik näha rahvusvahelise õpilaste kunstikonkursi töid - Hong Kongi – Taiwani – Ukraina näitust „Võlumets“.

Ülevaate sündmustest raamatukogude kaupa annab Tabel 4.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Vähestes raamatukogudes tegeletakse eraldi erivajadustega sihtrühmadega.

Maardu Noortekeskuse kõrval töötab erivajadustega lastele ja noortele mõeldud päevakeskus, mille 2 gruppi (vanuses 10-18 ja 19-25) käivad kaks korda nädalas raamatukogu turvalises keskkonnas, kus nendega tegeletakse, joonistatakse, meisterdatakse, korraldatakse ettelugemisi, filmide ühisvaatamisi.

Viimsis jätkus Viimsi Pihlakodu hoolealustele vallaraamatukogus eksponeeritud näituste vahendamine ja raamatute laenutamine, samuti käidi Pihlakodus kohapeal raamatuid tutvustamas.

Koduteeninduse soovijaid on pea kõigis raamatukogudes. Teenuste kasutajate arv on võrreldes eelmise aastaga suurenenud ligikaudu 52% (kasutajaid kokku oli 2023. aastal 225) . Tõenäoliselt on selle taga raamatukogude parem teavitustöö, pöörasime ka eraldi tähelepanu sellekohase info olemasolule kodulehel. Ka edaspidi on oluline raamatukoguteenuste paremat kättesaadavust silmas pidades seda teenust tutvustada ja pakkuda. Raamatukogu lugejaskonnast suure osa moodustavad vanemaealised lugejad, kellele on see eriti oluline. Koduteeninduse näitajad raamatukogude kaupa on esitatud Tabelis 13.

Tabel 13

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Harju Maakonnaraamatukogu	2	1	2
Aegviidu vallaraamatukogu	8	1	3
Anija Valla Keskraamatukogu	118	3	13
Harku Valla Keskraamatukogu	51	2	51
Jõelähtme valla keskraamatukogu	0	0	0
Kiili Raamatukogu	1	1	1
Kose Raamatukogu	416	1	31
Kuusalu Raamatukogu	28	1	1
Loksa Linnaraamatukogu	0	0	0
Lääne-Harju Valla Raamatukogu	48	1	5
Maardu Linna Raamatukogu	0	0	0
Raasiku Valla Raamatukogu	51	2	4
Rae Valla Raamatukogu	65	2	5
Saku Vallaraamatukogu	33	2	6
Saue Raamatukogud	173	1	35
Viimsi Raamatukogu	68	2	68

Teenused teistele asutustele on kogukonnatöö loomulik osa, raamatukogud ei tee enamasti eraldi jooksvat statistikat. Tabelis 14 on vaid üritused, mida raamatukogud on ise eraldi välja toonud. Lisaks viiakse raamatukoguruumides läbi omavalitsuste teiste asutuste üritusi, koosolekuid, beebiballe.

Tabel 14

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Kiili. Montessori grupp	4	48
Kiili. Eakate Päevakeskus	1	35
Viimsi Pihlakodu	10	35
Viimsi Päevakeskus	3	25

4.6 Raamatukogu kui kohaliku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Raamatukogude jaoks on oluline kogukondlik töö. Kohaliku pärandi jäädvustamiseks kogutakse ja tehakse kättesaadavaks koduloolist kirjandust. Näiteks Kuusalu Raamatukogu kodulehel on väljas Kuusalu külade ja piirkonna kohta ilmunud kirjanduse nimekiri. Kose Kihelkonna muuseum liideti 2023. aastal Kose raamatukogu struktuuri ning algatati arutelu Kose loo jutustamise ja tutvustamise parematest võimalustest. Saku Raamatukogu kogub koduloolist infot andmebaasi koduloo-wiki Sakulugu.ee ning samuti haldab kodulooliste raamatute ja artiklite kogu e-kataloogis. Maardu ja Kuusalu raamatukogudes on koduloo teemaline püsinäitus.

Elukestvat õpet toetavad raamatukogus toimuvad sündmused ja kohtumised. Raamatukogud teevad koostööd täiskasvanuhariduse alal ETKA Andrasega ja võtavad osa/jagavad infot TÕNi (Täiskasvanud Õppija Nädala) kohta. Rummu raamatukogus toimuvad koostöös Integratsiooni Sihtasutuse Eesti Keele Majaga iganädalased suhtlusringid eesti keeles ja Paldiskis käib koos eesti keele suhtlusring teise emakeelega täiskasvanutele „Raamatukogu reede“. Viimsi raamatukogus toimusid regulaarselt Heili Sisaski kunstiajaloo loengud, Tiina Pargi reisiõhtud ja Eve Esteri kultuurifilmide õhtud.

Kohaliku kultuuri aitavad edendada raamatukogudes toimuvad ringid, üritused ja näitused. Näiteks Lagedi raamatukogu ruumides tegutseb käsitööklubi „Teeme koos“, aasta alguses avati Saku raamatukogus klaasgalerii, mis annab uusi võimalusi näituste korraldamiseks, Keilas on raamatukogu näitusepinnad kohaliku kunstiringi ja kollektsionääride käsutuses. Näituse korraldamise võimalus on olemas pea kõigis raamatukogudes ja seda ka kasutatakse.

Raamatukogu keskkond pakub võimalusi linna asutuste üritusteks. Viimsi Raamatukogus toimusid regulaarselt vallavolikogu, vallavalitsuse jt asutuste ning ühenduste nõupidamised ja mitmesugused koolitused.

Raamatukogud kaasavad ka järjest enam vabatahtlikke, läbi selle saades abi nii enda tööks kui ka pakkudes meeldivat ja kasulikku ajaveetmise võimalust. Paldiskis raamatukogus käivitati „Raamatusõprade klubi“, mille liikmed on toeks ürituste korraldamisel ning läbiviimisel ja aitavad kaasa ka vabatahtlikena raamatukogu tegemistes. Harju Maakonnaraamatukogus viib vabatahtlik läbi lastele mõeldud inglise keele tundi. Vabatahtlikke oli raamatukogudes 2023. a 38, suurim vabatahtlike arv on Harku ja Kose vallas (vastavalt 19 ja 13).

Raamatukogusid kasutatakse palju näituste korraldamise kohana. Näiteid erinevatest raamatukogudest: Ly Kaalma „Lingvistiline mets“, Lena Revenko miniatuurid, Ukraina noorkunstnike näitus „Valust valguseni“, Olga, Märt Rudolfi ja Priit Pärn „Viimsi Pärnad“, Siiri Sisask „Siin ja praegu, Tiina Alver „Ühe telekunstniku tegemised läbi kolmekümne ühe aasta 1980-2011, Nahakunstnike Liiduga näitused „Eesti rahva ennemuistsed jutud“, Janek Lassi fotonäitus „Peidetud maailm“, Marianne Mikko fotonäitus „Sambia naine“, Piret Niinepuu-Kiige illustratsioonide näitus „Talvest kevadesse“, Urmas Nemvaltsi ja Priit Koppeli karikatuurinäitus, Karine Andrjuškevitšjute paberikunsti näitus „Vanade raamatute uus elu“, Tallinna Tugikeskuse Juks noorte kunstitööde näitus, Eesti Origami Keskuse näitus „Ruut, kuup ja origamikunst“ jne...

Raamatukogudes käisid kohtumisõhtutel, raamatuesitlustel ja aruteludel esinemas Rein Veidemann, Mudlum, Hanna Miller, Jaak Jõerüüt, Pille-Riin Purje, Hanno Ojalo, Inge Vallandi, Maarja Undusk, Marianne Mikko, Hendrik Relve, Igor Volke, Elme Väljaste, Heli Künnapas, Jaak Juske, Tiina Naarits-Linna, Askur Alas, Viivi Luik, Leo Kunnas, Taavi Kangur, Anti Saar, Kaur Riismaa, Maarja-Liis Mölder, Øyvind Rangøy, Lilli Luuk jt. Tabasalus toimunud Mati Laose raamatu esitlus seoti vanade autode esitluse ja sõiduga (Vanatehnika Lustisõit).

Raamatukogud pakuvad järjest rohkem võimalusi ka kaugtöö tegemiseks. Näiteks uued kaugtöökohad loodi 2023. aastal Kose-Uuemõisa raamatukogule - kas klaasustega boksi, mis on sisustatud laua ja toolidega. Renoveerimise ja ümberehitusega tegelevad raamatukogud loovad neid võimalusi ka juurde.

Paldiski raamatukokku on külastajate soovil soetatud õmblusmasin, mida saab kasutada õppeklassis. Paldiskis toimusid ka jõuluteemalised töötoad kogukonna inimeste eestvedamisel ja valminud esemetest vormistati näitusmüük. Nüüd pakubki raamatukogu kohalike kogukonna inimeste „käsitöösuveniire“ müügiks.

4.6.1 Kohalikul tasandil

Kohalikul tasandil teevad raamatukogud koostööd koolide, vallavalitsuste, muusika- ja kunstikoolidega, noortekeskustega, lasteaedade, kohalike kultuuri- ja külaseltsidega, mõnel pool ka hoolekandeesutustega (Viimsi, Kuusalu).

Raamatukogud võimaldavad näituse pinda kohalikele harrastuskunstnikele, kunstiringide ja koolide õpilastele, käsitöö harrastajatele jne. Keilas näiteks toimus kunstiring Sirletti 30. aastapäeva keraamika näitus, Saue valla kuues raamatukogus – Hүүrus, Laagris, Riisiperes, Saue, Turbas ning Saue Riigigümnaasiumis liikus rändnäitus „Kirjanduslikud kujud“.

Alates 2023. aasta sügisest on raamatukoguhoidja (Klooga) panustanud vajaduse korral olema asendusõpetaja käsitöös 4.-6. klassi õpilastele.

Raamatukogud osalevad kohaliku omavalitsuse suurüritustel väljaspool maja. Näiteks Kehra paberipäeval võtsid inimesed osa Anija raamatukogu poolt korraldatud mängudest, nuputamisülesannetest, Kose raamatukogu osales valla üritusel - Maal Elamise Päeval. Kiili Raamatukogu viis kasutatud raamatuid valla külapäevale ja sügislaadale, Harju Maakonnaraamatukogu osales oma telgiga Keila päeval, Laagri raamatukogu kohalikul kohvikutepäeval, Rae valla raamatukogud osalesid Jüri, Peetri ja Lagedi kohvikutepäevadel jne. Aasta 2023 oli Saue vallas meeste aasta ja selle tähistamiseks korraldasid Saue Raamatukogud meestele pimekohtingu raamatuga - lugeja sai valida kaunilt pakitud raamatupaki.

Kiilis toimus koostööprojekt Tervisemeister OÜ ja Kiili Raamatukogu vahel. Eesmärk oli viia infot tervise edendamise võimalustest kohalikus kogukonnas iga inimeseni. Selleks trükiti liikumist ja lugemist reklaamiv järjehoidja.

Väiksemates raamatukogudes on sündmuste korraldamine siiski tihtilugu keeruline, osalejate arv jääb väikseks ja esinejate tasu jääb seega liiga kõrgeks.

Kui raamatukogu asub samas majas teise kohaliku asutusega, jõuab tihtilugu ka raamatukokku enam inimesi (Laitse Hüüru). Majas, kus toimub ka muu kultuurielu, jõuab lugeja üritustele ja ürituste külastaja astub läbi raamatukogust.

4.6.2 Riiklikul tasandil

Tehti koostööd raamatukogudega (Eesti Rahvusraamatukogu, sh Hoiuraamatukogu, Eesti Lastekirjanduse Keskus, Tallinna Keskraamatukogu, Tartu Linnaraamatukogu jt) ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühinguga. See on tavapärane ja vastastikku kasulik koostöö. Suures osas on koostöö seotud koolituste, näituste ja kogemuste vahetamisega.

Hoiuraamatukogusse anti üle ebavajalikke raamatuid ja viidi läbi raamatute kogumispäevi "Anna raamatule uus elu" (Aruküla, Loksa). Hoiuraamatukogu infotöötaja Priit Kasepalu viib Rae vallas aastaid läbi 3. klassidele tunde teemal „Nägemispuudega inimeste toimetulek ühiskonnas“, mis haakub kooli ainekavaga.

Eesti Abi- ja Teraapiakoorte Ühinguga suhtlevad lugemiskoeraga lugemise võimalust pakkuvad raamatukogud (Saue, Kose).

Aruküla raamatukogu tegi koostööd Rahvusarhiiviga ja korraldas 2 arhiivitundi „Sugupuu uurimine“.

Harju maakonnaraamatukogul on hea koostöö kirjastustega Päike & Pilv ning Pegasus, kelle esindajad on osalenud üritustel ning toetanud neid oma raamatutega. Tegelusraamatutega toetas ka kirjastus Egmont Estonia. Lastetöö spetsialist osales ka Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja kirjastuse Päike & Pilv korraldatud Põlvepikuraamatu konkursi žüriis.

Tehakse koostööd täiskasvanuhariduse alal ETKA Andras'ga. Näiteks Täiskasvanud Õppija Nädala raames korraldas Saku Raamatukogu kolmest loengust koosneva finantskoolituste sarja „Rikkaks saamise õpiku“ autori Jaak Roosaarega.

Raamatukogud on Tervisekassa partneriks sõeluuringute alase info jagamisel.

Üleriigilise Liikumisaasta ja Sauna-aasta raames tehti temaatilisi väljapanekuid ja üritusi.

4.6.3 Rahvusvahelisel tasandil

Rahvusvahelisel tasandil on koostööd tehtud seoses näituste korraldamisega. Näiteks Anijale jõudis koostöös Soome Instituudiga „Muuminäitus“. Keilasse Harju Maakonnaraamatukokku MTÜ Mondo kaudu Erasmus+ projekti „ComEdu“ koomiksinäitus „Koomiksid hariduse heaks“ ja Taani Saatkonna kaudu näitus Hans Christian Andersenist. Sama näitust H. C. Andersenist eksponeeriti ka Harku raamatukogus.

Viimsi raamatukogu tegi koostööd Tallinna Ungari Kultuuri Keskusega András Bánkuti fotonäitus "Punkarid", Ungari rahvusluuletaja Sándor Petőfi filmi- ja kirjandusõhtu korraldamisel. Samuti oli tihe koostöö Ukraina Organisatsioonide Assotsiatsiooniga Eestis ja Eesti Ukrainlaste Kongressiga (virtuaalnäitus "Muutumine", filmiõhtud "Culture vs War", "Alistamatu Herson" jms)

Kurtna raamatukogu tutvustas Kurtna kooli külasthanud Taiwani õpilastele Eesti lasteraamatuid. Jõelähtme vallas kohtuti vahetusõpilastega Jaapanist ja Katalooniast.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Individaalkoolitusi registreeriti maakonnas kokku 955, võrreldes eelmise aastaga on olnud 13,6% tõus. Rühmakoolitusi registreeriti 855, osalejaid 12 634. Osalusnumbrites on olnud märgatav tõus – 37,6%.

Individaalkoolituste peamiseks sihtrühmaks on endiselt vanemaealised, kellele õpetati nutitelefoni ja arvuti kasutamist. Abi vajati (riigi) e-teenuste kasutamisel, arvete tasumisel, tuludeklaratsiooni esitamisel, e-kirjade saatmisel ja meilikontode loomisel, ID-kaardi kasutamisel, sotsiaalmeedia, Zoomi ja Skype'i kasutamisel, samuti raamatukogu kataloogi kasutamisel, printimisel ja koopiade tegemisel. Suur osa põhikülastajatest on ka juba vajalikud oskused omandanud ja mõnel pool on selliste individaalkoolituse vajajate arv vähenenud (nt Saku). Kõiki selliseid individaalseid abistamisi ka koolitusena ei registreerita, kuna need on sageli vähe aega nõudvad.

Rühmakoolitustel õpetati lasteaija- ja kooliõpilastele raamatukogu kasutamist. Raamatuklubid ja lastetunnid on laiendanud silmaringi ja tutvustanud nii raamatukogu ressursse kui ka kirjandusmaastikul toimuvat.

Raamatukogud on võimaldanud ka kasutada tasuta raamatukogude ruume erinevate valdkondade loengute pidamiseks.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukoguteenuste tutvustamiseks on peamised kanalid raamatukogu kodulehekülg, Facebook, Instagram, YouTube, maakondlikud ja kohalikud valla- ja linnalehed. Maardus kasutatakse Maardu TV abi. Raamatukogud reklaamivad oma sündmusi ka kohaliku omavalituse kodulehel, näiteks valla üldises sündmuste kalendris (nt. Viimsi, Keila)

Kose raamatukogus on võimalus raamatukogus olevatel ekraanidel teenuseid tutvustada - mängimas on ülevaated korraldatud üritustest, näitustest. Raamatukoguhoidja on koostanud raamatute soovitusi, reklaamitakse eesootavaid sündmusi, samuti teenuseid, mida raamatukogus pakutakse. Koostati 82 slaidiga esitus raamatukogu tegevusest 2023. aastal ning ülevaade raamatukogu ajaloost ja video aastatest 2021-2023.

Harju maakonnaraamatukogus koostati ülevaade “ Raamatukogutöötajate erialane koolitus 1967-2021“, mis võttis kokku maakonna raamatukogude töötajate koolitused aastatel 1967-2021. Jätkati raamatukogu kroonika koostamist, valmis „Keila Raamatukogu kroonika 2008-2021“. Koostati fotoramat nr 2 „Raamatute kodu Keila männiku servas. Harju Maakonnaraamatukogu 2018-2022“. Väljaanded on leitavad raamatukogu andmebaasis Urram ja kasutamiseks kohapeal. Harju Maakonnaraamatukogu koostab ka maakonna raamatukogude tegevusest 4 korda aastas Infolehte, mis on elektrooniliselt kättesaadav raamatukogu veebilehel.

Vaida kooli aastapäevaks koostati kooli kohta ilmunud artiklite ja raamatute nimestik „Vaida koolist ajakirjanduses 1887 – 2023 oktoober“.

Sotsiaalmeedia võimalustele raamatukogu tegevuse tutvustamisel pöörati varasemast suuremat tähelepanu Lääne-Harju valla raamatukogudes (Facebook, Instagram)

4.9 Andmebaasid

Raamatukogude kodulehtedel on lingid olulistele andmebaasidele ja infoallikatele: DIGAR, ISE, Urram Kodulugu, EBSCO, ETERA, Ellu, Eesti Keele Instituudi andmebaasid, Eesti Filmi Andmebaas ja teised keele, kirjanduse, (rahva)kultuuriga, ajalooa seotud andmebaasid (BERTA, ISIK, VAU, E-Varamu, Estonica jne).

Et eesti raamatukogude kogud on leitavad erinevatelt lehtedelt, juhitakse oma lehtedel ka vastavalt ESTER, RIKS või Urrami katalooge kasutama. Raamatukogud jagavad linki üle-eestilisele laenutusplatvormile MIRKO ja suunavad lugema lugemisblogisid.

Harju Maakonnaraamatukogu alustas koostööd Harjumaa Muuseumiga muuseumi koduloolise kirjanduse kirjete lisamiseks Harju Maakonnaraamatukogu andmebaasi. Muuseumi raamatute ja käiskirjade kogu MUIS infosüsteemis ei kajastu ning võimalikud kasutajad ei tea nii nende olemasolust. Töö jätkub 2024.aastal.

Rae valla raamatukogus alustati kodulooliste materjalide kogumisega ja planeeriti koos valla IT juhiga veebikeskkonna loomist ning arutletakse kas luua eraldiseisev spetsiaalne e-keskkond.

Saku vallaraamatukogu koostab koduloolist andmebaasi, mis on kättesaadav e-kataloogis RIKS. Andmebaas koosneb kahest osast: koduloolised raamatud ning koduloolised artiklid.

5 2024. aasta tegevused

Olulisemad tegevused 2024. aastaks on järgmised:

- Osalemine üleriigilistes projektides, arendustegevustes, uuest rahvaraamatukogu seadusest tulenevateks muudatusteks valmistumine ja dokumentide kaasajastamine (põhikirja ja kasutuseeskirjade muutmine, nõukogude moodustamine, arengukavade loomine)
- Kultuuririkkuse aasta tähistamine ja Eesti raamatu aasta (2025) programmi ettevalmistamine, raamatukogu tähtpäevade tähistamine (nt. Saku Vallaraamatukogu 100)
- Raamatukogude kui kogukonnakeskuste arendamine (teenusedisaini põhimõtetega arvestamine, ideekonkursside korraldamine, avaliku ruumi lugejasõbralikuks kujundamine ja selleks ka erialaspetsialistide kaasamine (Harju maakonnaraamatukogu, Rae Valla Raamatukogu)
- Lugejatele paremate võimaluste pakkumine raamatukoguteenuste ja raamatukogu ruumi kasutamiseks – raamatukappide hankimine, kaugtöökohtade loomine, koduteenindusest teavitamine, ruumi pakkumine üritusteks, huviringideks, kooskäimisvõimaluseks
- Raamatukoguteenuste parem turundamine, selleks sotsiaalmeedia aktiivsem kasutamine ja kodulehtede uuendamine (Kiili, Saue, Saku, Raasiku ja Rae valla raamatukogud), vajadusel kommunikatsioonispetsialisti kaasamine
- Uute ruumide projekteerimine, ehitamine, olemasolevate remontimine (Vääna, Prangli, Peetri, Raemõisa, Kuusalu, Ardu)
- Inventuuride läbiviimine (Anija, Aegviidu, Kose raamatukogud)
- Laste- ja noorte lugemishuvide arendamine, lastetundide ja -ürituste jätkuv läbiviimine, selleks ka täiendavate ressursside leidmine (projektid ja rahataotlused), samuti noorte parem kaasamine
- Infotehnoloogia laiem kasutuselevõtt, kaasaegsete lahenduste pakkumine ja tehnilise võimekuse parandamine, RFID-põhise laenutussüsteemi ning iseteenindusautomaatide tööle rakendamine (Saku, Rae vald).
- Töötajate ja lugejate koolitamine ja abistamine, eriti digioskuste omandamisel, eakamatele individuaalse digiabi pakkumine (Maardu)
- Raamatukogude koostöö jätkamine ja parandamine oma valla/linna asutustega ja teiste (maakonna) raamatukogudega, ühise maakondliku reisi korraldamine Läti raamatukogudesse
- Keskkonnahoidlike põhimõtete rakendamine raamatukogu töös ning säästliku eluviisi propageerimine ka laiemalt (nt. prügi sorteerimine, mittevajalike raamatute kogumisaktsioonid koostöös Hoiuraamatukoguga)

Koostajad Rutt Enok, Jandra Peegel

Direktor
Rutt Enok

Allkiri (allkirjastatud digitaalselt)

LISA 1. Personalikoolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Harju Maakonnaraamatukogu	56	240	837
Aegviidu vallaraamatukogu	1	7	30
Anija Valla Keskraamatukogu	13	53	30
Harku Valla Keskraamatukogu	31	301	1500
Jõelähtme valla keskraamatukogu	9	58	450
Kiili Raamatukogu	23	79	80
Kose Raamatukogu	37	369	2 611
Kuusalu Raamatukogu	2	6	0
Loksa Linnaraamatukogu	2	8	0
Lääne-Harju Valla Raamatukogu	28	895	960
Maardu Linna Raamatukogu	2	13	0
Raasiku Valla Raamatukogu	24	230	1190
Rae Valla Raamatukogu	130	520	4 064
Saku Vallaraamatukogu	25	138	700
Saue Raamatukogud	15	211	811
Viimsi Raamatukogu	28	384	492

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Kersti Salf Harju Maakonnaraamatukogust esines 20. septembril Kuressaares toimunud XX lasteraamatukoguhoidjate päeval ettekandega „Ülevaade 2022 a. laste- ja noortetööst“.

Kiili raamatukoguhoidja esines Kiili Vallavalitsuse korraldatud üritusel (väikelaste vanematele ettelugemise/lugemise tähtsusest ja raamatu „Pisike puu“ kinkimine) ja suvelugemise „Karikakramäng“ lõpuürituse läbiviimisel Kiili Rahvamajas.

Viimsi raamatukogu direktor esines ettekandega teemal „Viimsi Raamatukogu kui kogukonnakeskus“ Rahvusraamatukogu kutsekoolitusel ning Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kongressil osalejatele. Lisaks 7 korral sama ettekandega kolleegidele Eesti teistest raamatukogudest, ka Soomest, Mehhikost, Moldovast, Kõrgostanist jt.

Harku raamatukogu eestvedamisel toimunud koduloolise retkel pidas raamatukoguhoidja loengu aleviku vangla, linnuse ja mõisamüüri kohta "Salapäraseid lugusid".

Vaida raamatukoguhoidja Reet Raudkepp pidas loengu ajaloo huvilistele „Koduõuest algab tee...“ Vaida vanemast ajaloost Vaida punase silla juures. Samuti loengu Jüri Gümnaasiumi õpikogukonnale õpetajate õppekäigul Vaidas “Rae lugu“.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2023)
Kõnnu haruraamatukogu	Kõnnu Külamaja renoveerimise käigus ja LEADER projekti toel raamatukogu remont
Kuusalu vallaraamatukogu	Arendusprojekti taotluse „Raamatukogu ja noortekeskuse projekteerimine Kunstide kooli juurdeehitusena“ koostamine ja esitamine
Kose raamatukogu	Klaasist vaheseinaga eraldatud tööruumi ehitamine, kaugtöökohtade ehitamine raamatukogus
Kose-Uuemõisa raamatukogu	Cleveroni raamatute laenutuskapi paigaldamine
Maardu Linnaraamatukogu	Trepikoja, fuajee remont ja viimistlus, seinte värvimine, santehnilised tööd
Rae valla raamatukogu	Lastesaalis viimaste valgustite led-valgustite vastu vahetamine
Peetri harukogu	Köögi remont, kaasaegne köögimööbel ja kohviaparaat
Kurtna raamatukogu	Küttesüsteemi parendamine.
Saku Vallaraamatukogu	Uute riiulite soetamine lastekirjanduse osakonda
Tabasalu raamatukogu	Lugemissaali laiendus
Vääna raamatukogu	Raamatukogu renoveerimise projekti I etapp
Loo raamatukogu	Ventilatsioonisüsteemi parandamine
Kostivere raamatukogu	Statsionaarse õhkjahutuspumba paigaldus
Aruküla raamatukogu	Paanika- ja evakuatsioonivalgustite paigaldus

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Harju Maakonnaraamatukogu	„Kirjandusmäng 2023“ Harjumaa eelvoor	56
	Ettelugemise võistluse Harjumaa eelvoor	21
	Etlusvõistluse „Ellen Niiduga Midrimaal“ Harjumaa eelvoor	16
	Lugemisisu teematunnid ja hooaja lõpetamine	289
	Koolivaheaja üritused	209
	Suvelugemise programm ja lõpupidu	216
	Jutuhommikud näitlejatega	371
	Erinevad raamatukogu teematunnid	290
	Raamatukogutunnid lasteaedades kohal	133
	Hommikuhämaruse ettelugemine	106
	Põhjamaade kirjanduse nädal	28
	(Laua)mänguüritused	68
	Jalutuskäik Tiina Laanemiga	21
	Raamatukogutelgi üritused Keila Päeval	72
	RaamatukoguÕÕ Maili Metssaluga	35
	Kokku osalejaid: 2001	
	Aegviidu vallaraamatukogu	Ilon Wiklandi näituse tutvustamine
„Lugemisisu“ programmi lõpetamine		57
Emakeelepäev. Luuletuste aardejaht.		32
Erinevad teematunnid lastele		36
Suvelugemisprogrammi lõpetamine		17
Ettelugemispäeva tähistamine		14
Kokku osalejaid: 210		
Anija Valla Keskraamatukogu	Ilon Wiklandi kohvernäitusega tund	68
	Lugemisisu teematunnid	113
	Muud teematunnid lasteaiale	126
	Lugemisisu tund kohvernäitusega	100
	Muud teematunnid koolilastele	117
	Erinevad töötoad	45
	Muuminäituse vaatamine	56
	Eesti kirjanduse nädala, uudishimu päeva tunnid	28
	„Aitäh, et hoolid“ tunnid (vaimne tervis)	16
Kokku osalejaid: 669		
Harku Valla Keskraamatukogu	Lugemistunnid "Aitan lapsi lugema" ja "Raamatuga on huvitav", Lugemisprojekt "Meie väike raamatukogu", jt programmid ning töötoad Harku raamatukogus	636
	„Lugemisisu“, „Meie väike raamatukogu“, töötoad, raamatukogukoolitused jt. Tabasalu raamatukogus	506
	Lugemistunnid mõisakooli õpilastele, „Lugemisisu“ jt. (Vääna)	912

	Kokku osalejaid: 2054	
Jõelähtme valla keskraamatukogu	Kohtumine luuletaja, näitleja, kirjanikega K. Tang, H. Viht, A. Saar, R. Reinaus „Lugemisisu“ lõpetamine, kinokülastus Tunnid koolile Ettelugemispäev, eelvoor ja Harjumaa voorus, emakeelepäev Põhjamaade nädal Kohtumistunnid noortele (#SeePoleOkei konto, kohtunik, politseinik, terapeut) Vabariigi aastapäeva kabe- ja maleturniir Kohtumised vahetusõpilastega Jaapanist ja Katalooniast Hingedepäeva kontsert. Jõelähtme muusika- ja kunstikoolilt Teatrijutud (Kostivere Laste Teater) Uudishimu päeva teematunnid Raamatuhommik Kadripäeva üritus lasteaialastega Kokku osalejaid: 1903	644 27 134 232 56 339 20 220 142 11 30 33 15
Kiili Raamatukogu	Eesti kirjanduse päev 16 H.C.Anderseni näituse tund ja film „Räägime muusikast...“ lasteaia Kohtumine kirjanikuga L Sein Lugemisisu Suvelugemine „Karikakramäng“ Suvelugemise lõpetamine etendusega Lastelaupäevad 1x kuus Lastetööde näitused Kokku osalejaid: 495	16 56 21 30 106 33 100 133
Kose Raamatukogu	Raamatukogutunnid lastele (tähtpäevadel- emakeele-, sõbrapäev, jõulud jne) Õhtulugemise töötoad koolile Jõuluhommikud lasteaiale Kirjandusmäng Kose-Uuemõisas ja Keilas Ettelugemisüritused Kohtumised kirjanikega, näitlejatega, kunstnikega (H. Künnapas, K. Sillaste, B. Sootak, K. Lüüs, K. Võsumäe) Lugemisisu üritused Suvelugemine Kunstitunnid raamatukogus Raamatukogu lasteaias Liikumisaasta üritused (viktoriin orienteerumine, liikumise reklaam jms) Muud sündmused (Südasuve hoovilaat, Pannkoogipäev, Loovuslaager, robotika, looduskuu projekt) Kokku osalejaid: 1009	221 161 27 29 84 156 118 17 60 17 33 96

Kuusalu Raamatukogu	Raamatukogutunnid lasteaiale Raamatukogutunnid koolile Projekt „Meie väike raamatukogu“ Jõuluhommikud Suvelugemine ja lõpuüritus Kokku osalejaid: 489	151 108 96 104 30
Loksa Linnaraamatukogu	Raamatukogutunnid lastele Kokku osalejaid: 59	59
Lääne-Harju Valla Raamatukogu	Teemapäevade üritused (kirjanduse-, sõbra-, emakeele päev, jõulud Kohtumised kirjanikega (K- Look. H. Künnapas, K. Ehin, S. Sepp) Erinevate näitused ja seotud tunnid („Pikk, pikk teekond“, aabitsa lugu“, „Sügisannid) Raamatukogutund lasteaiale Raamatukogutunnid koolile Raamatukogusõbralikema lapse tunnustus „Lugemisisu“ programm Matk Aidakivi juurde ja muistend Projekt „Meie väike raamatukogu“ Lauamängude tunnid „Tere raamatukogu“ suvelugemine Kokku osalejaid: 932	115 270 155 82 95 24 105 20 37 29
Maardu Linna Raamatukogu	Kirjanike juubelite teematunnid koolile Raamatukogu tutvustavad tunnid Raamatukogu tunnid „Jõuluöö muinasjutt“ Muud teematunnid (emakeelepäev, liiklusohutus, lasteraamatupäev jne) Suvelugemine „Suvine seiklus raamatuga“ Käsitööring „Osavad käed“ Kokku osalejaid: 1358	345 126 362 449 43 33
Raasiku Valla Raamatukogu	Raamatukogutunnid (sh „Lugemisisu“) Ilon Wiklandi kohvernäitus „Peedu ja Teedu“ interaktiivne näitus „Lugemisisu“ osavõtt ja lõpuüritus Suvelugemine osalejad, ava- ja lõpuüritus Laupäevased lastehommikud Ettelugemisvõistlusel osaleja Kirjandusmäng Harju Maakonnaraamatukogus Põhjamaade kirjandusnädal Kokku osalejaid: 1788	990 220 55 201 110 194 1 7 10
Rae Valla Raamatukogu	Suvelugemine ja selle lõpetamine Lugemisisu Kirjanik külas Ilon Wiklandi kohvernäituse üritused Advendihommikud LugemisÖÖ (Jüris)	81 1465 138 255 480 100

	Öö raamatukogus (Lagedil) Laupäevased lastehommikud Rae noortefestivalil osalemine (Vaida) Kokku osalejaid: 3455	14 822 100
Saku Vallaraamatukogu	Eesti Raamatu Päev Kohtumine Fred Rõigasega Lastekaitsepäev ja „Lugemisisu“ hooaja lõpetamine (Saku ja Kurtna) Ettelugemisvõistluse „Padakonna vada“ Saku valla eelvoor Kokku osalejaid: 406	260 30 98 18
Saue Raamatukogud	Raamatukogutunnid lasteaiale Raamatukogutunnid koolilastele Lugemisklubi (Laagri ja Ääsmäe) Ettelugemispäevad ja kooslugemine Ettelugemisvõistlus Lugemisisu Laste- ja noorter. tutvust. Saue koolis Lugemiskoeraga lugemine Suvelugemine Minikontserdid Riisipere rk-s Lauamänguõhtu Riisiperes Kohtumine Marilyn Jurmaniga Töötoad Ruila ja Laagri rk-s Kirjanduslik jalutuskäik Riisiperes Kirjandusmäng Saue Teemapäevad (emakeele-, uudishimu-, mardi-, pannkoogi-, kohvikutepäev jne) Kokku osalejaid: 4215	2006 751 63 118 13 389 98 49 100 230 23 40 46 125 15 149
Viimsi Raamatukogu	Erinevad töötoad (märgipress, animatsioon, jõuluküla töötoad jne) Kohtumised kirjanikega (K. Sillaste, L. Sein, H. Käit, E. Heinsalu, J. Vaiksoo, I. Tomusk, H. Ernits) Hüpiknuku näituse lõpupidu Laager Seiklusjutte maalt ja merelt Lugemisisu tunnid lasteaedadele Mängu- ja jutuhommikud (Vimpsikuga) Eesti kirjanduse päev, emakeelepäev, eesti 105, valla kirjandusmäng Raamatukogutunnid, ettelugemised Suvelugemise tutvustamine „Suur muinasjuttude jõululugemine“ Kokku osalejaid: 1382	122 398 70 12 85 150 276 206 14 49

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

1.Kogude komplekteerimine ja töötlemine

Maakonna raamatukogude riigieelarve toetussumma oli kokku 269 203 eurot, millest suuremad raamatukogud töötlevad 53% teavikuid iseseisvalt, maakonnaraamatukogu kontrollib sisestamise õigsuse saatelehtede järgi ning teeb kogu arveldusprotsessi ja valdade raamatupidamistega suhtlemise. Suure komplekteerimismahuga Viimsi ja Saku vallaraamatukogud kasutavad RIKS infosüsteemi, teised raamatukogud Urramit.

KOV eelarve raha eest komplekteeriti Harju Maakonnaraamatukogu vahendusel summas 105 979 eurot, mis moodustab ajakirjanduse ja teavikute KOV eelarvest 26%.

Teavikute töötlemisel on maakonnaraamatukogu töökoormus kasvanud võõrkeelse kirjanduse kirjete koostamisel märgatavalt. Kultuuriperioodika koondtellimuse koostas maakonnaraamatukogu kokku summas 7 401 eurot.

Komplekteerimise sisu näitaja RD kokkuvõttes kasutati teavikute komplekteerimiseks 140 666 eurot, mis teeb kohustuse täitmiseks 75,6 % (kohustuslik 30% summas 80188 eurot.) Võrreldes 2022. aastaga kasvas RD teavikutele kulutatud summa 60 %.

2. Rahvaraamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine

2023.aastal alustati koostööd Harjumaa Muuseumiga muuseumi kodulookirjanduse kirjete lisamiseks eraldi osakonnana Harju Maakonnaraamatukogu elektroonilises andmebaasis URRAM. Muuseumi raamatukogu ei kajastunud seni muuseumi andmebaasis ning mitmekülgne ja vajalik kodulooline kirjandus ei olnud kasutajatele kättesaadav. Töö on mahukas, oli vaja koostada vajalikud kirjed ning tegevust jätkatakse 2024.aastal.

3. Rahvaraamatukogude statistilise aruandluse korraldamine ja tegevuse analüüsimine

Koostati Harju maakonna rahvaraamatukogude 2022. aasta koondaruanne ning koordineeriti statistiliste aruannete koostamist. Valdade raamatukogudele koostati 2022. aasta analüütiliste näitajate ülevaattetabelid.

Analüüsi portaalis minuomavalitsus.ee valdade raamatukogude positsiooni võrdluses teiste avalike teenustega antud omavalitsuses, vajadusel tegid raamatukogud muudatusi kodulehtedel, et avalikud teenused oleksid kasutajatele teada ja kättesaadavad.

4. Erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine

Raamatukogudele tutvustati laenutuskeskkonda MIRKO. Koolitusreisil külastati Lääne-Harju valla raamatukogusid ja Padise kloostrit. Oli võimalus ka omavaheliseks suhtlemiseks ja kogemuste vahetamiseks.

Novembris ja detsembris toimusid veebikoosolekud vallaraamatukogude esindajatega ühise taotluse tegemiseks Kultuuriministeeriumi kiirendiprogrammist, anti veebiüritusel ülevaade maakonnaraamatukogude kogemusreisist Norra raamatukogudesse.

Maakonnaraamatukogu külastas 2023. aastal 23 valla- ja linnaraamatukogu, et selgitada välja probleemkohad.

5. Teatmebibliograafilise töö korraldamine

Infopäringutele vastamine on vajalik igapäevane tegevus, registreeriti mahukad päringud. Mahukaid päringuid registreeriti maakonna raamatukogudes üle 56 000.